

Nadseminarsko izlaganje: *Onomata, rhemata, pragmata*

Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

Odjel za filozofiju – poslijediplomski doktorski studij filozofije

Doktorand: Igor Martinjak

Datum: 31. svibnja 2017.

Standardni prigovor iz perspektive quineovske metafizike glasi da je Aristotel promjenom sintaktičke strukture iskaza u *Prvoj Analitici* otvorio vrata za *entia non grata*. Naime, odustajući od strukture [ime]+[glagol]=[rečenica] u korist [[ime],[ime]]+[kopula]=[rečenica] Aristotel je omogućio Bradleyev regres, odnosno obvezao se na postojanje univerzalija kao *nominatuma* imenske fraze na mjestu predikatnog termina. Metafizičari skloni quineovskoj tradiciji smatraju da se ovakav neželjeni ishod izbjegava regimentiranjem prirodnog jezika u jezik kanonske notacije – u standardnu kvantifikacijsku logiku – koja ne obvezuje na univerzalije, već isključivo na pojedinačnosti. Sukladno tome, takvi nas metafizičari uvjeravaju kako jedan poseban tip formalizma nadilazi poteškoće prirodnog jezika i razliku između imenskog i glagolskog predikata i upravo zbog toga su skloni proglasiti trijumf nudeći aparat u koji treba prevesti naše znanstvene teorije, kako bismo se oslobodili prividnih (metafizičkih) obveza, te spoznali pravu (metafizičku) strukturu zbilje.

Iako bismo Aristotelov potez mogli objasniti pozivajući se na ograničenost sredstava prirodnog (grčkog) jezika kao i na ukorijenjenu predrasudu da naša (indoeuropska?) struktura jezika zrcali strukturu zbilje, ukazat će mogućnost alternativnog tumačenja: (i) da Aristotelov potez ima slične metodičke težnje kao i potezi Fregea, Russella i Quinea – dakle Aristotel nije limitiran svojim grčkim u onoj mjeri koja se *prima facie* pretpostavlja, već doista i sam provodi regimentaciju sukladno sredstvima koja mu jesu dostupna; (ii) da ishod regimentiranja jest takav kakav jest zbog specifičnih (meta)ontoloških shvaćanja i standarda za pripisivanje znanja – dakle Aristotel ima barem implicitnu (meta)ontološku teoriju koja profilira izbor strukture iskaza za znanstveni diskurs, baš kao što se i iz quineovskog programa očituju (meta)ontološka *desiderata*; te (iii) da konačni ishod regimentacije ima poučne implikacije po pitanju odnosa *ficta* *vrs.* *facta* – dakle da omogućuje razlikovanje između međusobno nekompatibilnih, no zajedno neistinitih iskaza.

U ovom nadseminarskom izlaganju demonstrirat će kako Aristotelov „program“ funkcionira na razini singularnih iskaza. Pokazat će koja su sredstva regimentacije Aristotelu dostupna i kako mu upravo sintaktička promjena strukture s dvije imenske fraze omogućuje razlikovati kontrarnosti od kontradikcije, što bi moglo predstavljati prvi korak u razjašnjenju odnosa *ficta* *vrs.* *facta*.

Bibliografija:

- [1] *Aristotelis Categoriae et liber De Interpretatione*, recognovit brevisque adnotatione critica instruxit L. Minio-Puluello, Oxonii, 1974.
- [2] *Aristotle's Prior and Posterior Analytics*, a revised text with introduction and commentary by W.D. Ross, Oxford: Clarendon Press, 1949.
- [3] *Aristotle's Metaphysics*, a revised text with introduction and commentary by W.D. Ross, vol.I & II., Oxford, Clarendon Press, 1953.
- [4] Azzouni, J. (2010) *Talking about Nothing: Numbers, Hallucination and Fiction*, Oxford University Press, New York.
- [5] Barnes, J. (1996) „Grammar on Aristotle's Terms“ u M. Frede i G. Striker (ur.) *Rationality in Greek Thought*, Oxford University Press, Oxford, str. 172-202.
- [6] Horn, L. R. (2001) *A Natural History of Negation*, Center of the Study of Language and Information, Stanford.
- [7] Quine, W.O. (1953) *From A Logical Point Of View*, Harper Torchbooks, New York.
- [8] van Inwagen, P. (2009) „Being, Existence and Ontological Commitment“, u ur. Chalmers, D., Manley, D., Wasserman R. *Metametaphysics: New Essays on the Foundation of Ontology*, Oxford University Press, New York, str. 472-506.
- [9] Wedin, V. M. (1990) „Negation and quantification in Aristotle“ *History and Philosophy of Logic*, sv. 11, str. 131-150.